

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Дисципліна: Фітомеліорація

Коротка характеристика: Лісове господарство / Лісове господарство та інші спеціальності; 4 курс 7 семестр; 6 кредитів ЄКТС; 180 год., у т.ч. 30 год. лекцій, 30 год. практичних робіт.

Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Викладач: Голуб Сергій Миколайович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: Golub.Sergiy@vnu.edu.ua

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен мати шкільні знання з основ біології, географії та екології.

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою вивчення дисципліни "Фітомеліорація" є ознайомлення з сучасними завданнями фітомеліорації, її основними практичними прийомами, принципами формування різних типів фітомеліоративних насаджень, асортиментом трав'янистих і деревних рослин-фітомеліорантів аборигенної та інтродукованої флори.

Завдання: під час вивчення навчальної дисципліни "Фітомеліорація" студенти отримують теоретичні знання та практичні про будову та особливості конструювання різного типу фітомеліоративних насаджень, їх вплив на навколишнє середовище, еколого-біологічні особливості найперспективніших рослин-меліорантів та їх використання у насадженнях різного призначення.

2. КОМПЕТЕНЦІЇ

Після якісного вивчення дисципліни студенти опанують такі компетенції, як:

ФК 3. Здатність використовувати знання й практичні навички для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.

ФК 5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду.

ФК 6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.

ФК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК 10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

В сукупності з іншими фаховими освітніми компонентами це дозволить досягти наступних програмних результатів:

РН 1. Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму.

РН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

РН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

РН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Детальний опис курсу міститься в навчальній програмі курсу «Фітомеліорація», яка розміщена на сайті факультету.

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Змістовний модуль 1.

Лекція 1. Фітомеліорація як наука

- 1.1. Фітомеліорація як засіб покращення стану довкілля
- 1.2. Поняття та предмет вивчення фітомеліорації
- 1.3. Завдання фітомеліорації
- 1.4. Витоки фітомеліорації як наукової дисципліни

Лекція 2. Фітомеліорація біотопу (екотопу)

- 2.1. Характер і ступінь змін умов місцезростань та їх фітомеліорація
- 2.2. Фітомеліорація слабозмінених місцезростань
- 2.3. Фітомеліорація середньозмінених місцезростань
- 2.4. Фітомеліорація сильнозмінених або порушених місцезростань
- 2.5. Фітомеліорація дуже сильно порушених місцезростань

Лекція 3. Сільськогосподарська фітомеліорація

- 3.1. Завдання та технології проведення сільськогосподарської фітомеліорації
- 3.2. Фітомеліоративні посіви сільськогосподарських культур

Лекція 4. Інженерно-захисна фітомеліорація

- 4.1. Загальні положення інженерно-захисної фітомеліорації
- 4.2. Види фітомеліоративних насаджень у інженерно-захисній фітомеліорації
- 4.3. Санітарно-гігієнічна фітомеліорація

Лекція 5. Лісгосподарська фітомеліорація

- 5.1. Фітомеліоративні особливості лісу
- 5.2. Лісові культури та основні принципи їх створення
- 5.3. Біоценотичні взаємостосунки

Лекція 6. Поняття про лісові культури, їх типи. Визначення лісокультурної площі

- 6.1. Поняття про лісові культури
- 6.2. Визначення лісокультурної площі
- 6.3. Типи лісових культур

Лекція 7. Методи створення лісових культур та схеми змішування деревних і чагарникових порід

7.1. Методи створення лісових культур

7.2. Схеми змішування деревних і чагарникових порід

Змістовний модуль 2.

Лекція 8. Архітектурно-планувальна фітомеліорація

8.1. Загальні положення архітектурно-планувальної фітомеліорації

8.2. Системи планування зелених зон міста

8.3. Комплексна зелена зона міста та її структура

Лекція 9. Естетична та рекреаційна фітомеліорації

Лекція 11. Природна фітомеліорація

11.1. Особливості динаміки фітоценозів на девастованих землях

11.2. Заростання відвалів з лесоподібними суглинками

11.3. Заростання піщано-глинистих відвалів

11.4. Заростання відвалів сірчаних родовищ

Лекція 12. Оптимізація ценоз-меліорантів

12.1. Протиерозійні лісові насадження

12.2. Насадження на пристокочних схилах

12.3. Протиерозійні насадження на гідрографічній мережі

12.4. Яружні лісові насадження

12.5. Фітомеліорація в умовах гірської ерозії та селевих явищ

Лекція 13. Санітарно-гігієнічна фітомеліорація

13.1. Санітарно-захисна зона промислових підприємств

13.2. Шумозахисні насадження

13.3. Фітомеліорація для потреб кліматичного комфорту

13.4. Регулювання світлових потоків

Перелік тем практичних робіт та вказівки до їх виконання доступні за посиланням:
<https://teams.microsoft.com/l/team/19%3a5fd097f893d7472da1f30a1dd2163e37%40thread.tacv2/conversations?groupId=74f06b31-0cd7-4b25-b04b-07dd093644b1&tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa>

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс = 40 балів)										Модульний контроль (макс = 60 б.)		Загальна кількість балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					ІНДЗ	МКР 1		МКР 2
Пр 1	Пр 2	Пр 3-4	Пр 5-6	Пр 7-8	Пр 9	Пр 10	Пр 11-12	Пр 13	Пр 14-15				
2	3	3	3	4	2	3	3	3	4	10	30	30	100

Критерії оцінювання та політика викладача щодо дедлайнів

Практичні навички (виконання лабораторної роботи) оцінюються за результатами виконання лабораторних робіт. Максимальна кількість балів за виконання практичної роботи – 3 бали, незалежно від тривалості практичної роботи (кількості занять, на які розрахована ця практична робота). Практична робота може бути оцінена на максимальну кількість балів, якщо студент вчасно виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки. Практичні роботи здаються на наступному занятті після її закінчення. У разі несвоєчасного здавання лабораторних робіт їх приймання супроводжується додатковим усним захистом. Це спрямовано на виховання розуміння дедлайнів, а також набуття *soft skills* фахового спілкування.

Політика щодо академічної доброчесності

Практичні роботи виконуються за індивідуальними завданнями, які студенти отримують на першому лабораторному занятті. У випадку виявлення не самостійного виконання робіт (або не за отриманим завданням), результати оцінювання цих робіт анулюються, а студент отримує нове завдання. При виявленні повторного порушення вимог академічної доброчесності, студент не допускається до здачі іспиту.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у письмовій формі. При цьому на залік виноситься *60 балів*, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання оцінки потрібно набрати певну кількість балів згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Кучерявий В.П. Фітомеліорація. – Львів: Світ, 2003. – 540 с.
2. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. Львів: Світ, 2005. - 456 с.
2. Довідник з агролісомеліорації / за ред. П.С. Пастернака. – К.: Урожай, 1998. – 288с.
3. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.
4. Шевченко С.М. Фітомеліорація: методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спеціальності "Екологія та охорона навколишнього середовища" - Хмельницький: ХНУ, 2011. - 77с.
5. Калінін М.І., Мельник О.С. Теоретичні основи лісових меліорацій. – Львів: Світ, 1991. – 262 с.

6. Морозов В.В. Ландшафтні меліорації. Навчальний посібник. - Херсон: Видавництво ХДУ, 2007. – 224 с.

Додаткова:

6. Экология города: Учебник. – К.: Либра, 2000. – 464 с.
7. Кучерявий В.П. Урбоекологія. – Львів: Світ, 1999. – 360 с.
8. Фітоєкологія з основами лісівництва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Житомир., 2010. – 388 с.
9. Меліорація та фіторекультивація земель : навч. посіб. / В. М. Савосько; Криворізь. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : Діоніс, 2011. – 187 с.
10. Основи відновлення функціональної суті карпатських лісів / М. А. Голубець ; Ін-т екології Карпат НАН України. - Львів: Манускрипт, 2016. – 143 с.

Інтернет-ресурси:

- http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/1517/3/urboekologiya_ta_fitomelioraciya.pdf
- <https://studfile.net/preview/8181719/page:5/>
- <https://www.dissercat.com/content/osobennosti-fitomelioratsii-zemel-tsentralnogo-i-vostochnogo-predkavkazya>
- https://works.doklad.ru/view/tfI_hD-2vYc/all.html